

118 NOLU SÖZLEŞME

VATANDAŞLARLA VATANDAŞ OLMAYAN KİMSELERE SOSYAL GÜVENLİK KONUSUNDA EŞİT MUAMELE YAPILMASI HAKKINDA SÖZLEŞME

ILO Kabul Tarihi: 28 Haziran 1962

Kanun Tarih ve Sayısı: 19.7.1971/1453

Resmi Gazete Yayım Tarihi ve Sayısı: 10.8.1971/13922

Bakanlar Kurulu Kararı Tarih ve Sayısı: 5.4.1973/7-6217

Resmi Gazete Yayım Tarihi ve Sayısı: 9.6.1973/14559

Milletlerarası Çalışma Teşkilatı Genel Konferansı,

Milletlerarası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulunun daveti üzerine 6 Haziran 1962 tarihinde Cenevre’de yaptığı 46. Toplantısında,

Toplantı gündeminin beşinci maddesini teşkil eden, vatandaşlarla vatandaş olmayan kimselere sosyal güvenlik konusunda eşit muamele yapılması hakkındaki çeşitli teklifleri, kabul ederek,

Bu tekliflerin bir Milletlerarası sözleşme şekline gelmesini kararlaştırarak,

28 Haziran 1962 tarihinde “ 1962 Sosyal Güvenlik Eşit Muamele Sözleşmesi” olarak adlandırılacak olan aşağıdaki sözleşmeyi kabul etmiştir:

MADDE 1

Bu Sözleşmede:

- a. “Mevzuat” terimi, sosyal güvenlikle ilgili kanun ve tüzüklerle diğer mevzuat hükümlerini ifade eder;
- b. “Yardımlar” terimi, bütün gelirler, emeklilik dul-yetim aylıkları, ödenekler ve diğer yardımlarla bunlara yapılan bütün zamları ve artırmaları içine alır;
- c. “Geçici rejimler gereğince sağlanan yardımlar” ibaresi uygulanan mevzuatın yürürlüğe girdiği tarihte belli bir yaşı aşmış olan kimselere sağlanan yardımlarla bir üyenin ülkesinin bugünkü sınırları dışında geçmiş olan süreler veyahut vukua gelmiş olaylar nazara alınmak suretiyle, geçici olarak sağlanan yardımları ifade eder.
- d. “Cenaze Yardımı” terimi, ölüm halinde bir defaya mahsus olarak ödenen paraları ifade eder;
- e. “İkamet” terimi mutad ikameti ifade eder;
- f. “Mevzuatla tesbit olunan” terimleri, yukarıdaki (a) bendinde belirtilen milli mevzuatla veya bu mevzuat gereğince tespit olunan anlamındadır;

- g. “Mülteci” terimi mültecilerin statüsü hakkındaki 28 Haziran 1961 tarihli sözleşmenin birinci maddesinde bu terime verilen anlamdadır,
- h. “Vatansız” terimi , vatansızların statüsü hakkındaki 28 Eylül 1954 tarihli sözleşmenin birinci maddesinde bu terime verilen anlamdadır.

MADDE 2

- Her üye, bu sözleşmede yazılı mükellefiyetleri, ülkesinde kendi vatandaşları hakkında fiilen uygulanmakta olan aşağıda yazılı sosyal güvenlik dallarından biri veya birkaçı bakımından kabul edebilir:
 - a. Sağlık yardımları
 - b. Hastalık ödenekleri
 - c. Analık yardımları
 - d. Malüllük yardımları
 - e. Yaşlılık yardımları
 - f. Ölüm yardımları
 - g. İş kazaları ve meslek hastalıkları yardımları
 - h. İşsizlik yardımları
 - i. Aile yardımları
- Bu sözleşmeyi uygulayan her üye, Sözleşmenin hükümlerini , sözleşme mükellefiyetlerini kabul ettiği sosyal güvenlik dalları bakımından uygular.
- Her üye, hangi sosyal güvenlik dalı veya dalları için bu sözleşme mükellefiyetlerini kabul ettiğini tasdik belgesinde belirtir.
- Bu sözleşmeyi tasdik eden her üye, tasdik belgesinde belirtilmemiş olan sosyal güvenlik dallarından bir veya birkaçı için sözleşme mükellefiyetlerini kabul ettiğini, sonradan Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne bildirebilir.
- Yukarıdaki fıkrada öngörülen şeklindeki taahhütler tasdik ayrılmaz parçası sayılır ve bildirildiği tarihten itibaren hüküm ifade eder.
- Bu sözleşmenin uygulanmasında herhangi bir sosyal güvenlik dalı için sözleşme mükellefiyetlerini kabul eden her üye, kendi mevzuatına göre, aşağıda yazılı yardımlar mahiyetinde kabul ettiği yardımlar varsa, bunları Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne bildirir.
 - . Ya korunan kimselerle bunların işverenlerinin finansmana doğrudan doğruya katılmaları veya bir meslekte belli bir süre kadar çalışmış olma şartlarına bağlı olarak sağlanan yardımlar dışındaki yardımlar;

a. Geçici rejimler gereğince sağlanan yardımlar.

- Yukarıdaki fıkra gereğince yapılacak bildirme ya sözleşmenin onanması sırasında veya bu maddenin 4 üncü fıkrası gereğince yapılacak bildiri sırasında,sonradan yürürlüğe giren bu mevzuat bahis konusu olduğu takdirde de bu mevzuatın kabul edildiği tarihten itibaren üç ay içinde yapılır.

MADDE 3

- Bu sözleşmeyi uygulayan her üye, sözleşme mükellefiyetlerin kabul ettiği sosyal güvenlik dallarında, ülkesinde, bu sözleşmeyi uygulayan diğer üye Devletler vatandaşlarına, sosyal güvenliğe tabi olma ve yardımlardan yararlanmaya hak kazanma bakımlarından, kendi vatandaşlarıyla eşit işlem yapar.
- Ölüm yardımları bahis konusu olduğunda, eşit işlem, sözleşmeyi tasdik eden diğer bir üye devlet vatandaşının hak sahibi kimselerine bu kimselerin vatandaşlık durumuna bakılmaksızın sağlanır.
- Şu kadar ki, üye herhangi bir sosyal güvenlik dalında bir mevzuata sahip olmakla beraber bu mevzuatın uygulanmasında o üyenin vatandaşlarına kendi vatandaşlarıyla eşit işlem yapmayan diğer bir üye devletin vatandaşları hakkında, söz konusu sosyal güvenlik dalı bakımından bu maddenin yukarıdaki fıkraları hükümlerini uygulamayabilir.

MADDE 4

- Yardımlardan yararlanma bakımından eşit muamele, ikamet şartına bağlı olmaksızın sağlanır. Şu kadar ki, diğer bir üye devletin mevzuatına göre ,belli bir sosyal güvenlik dalında yardımlardan yararlanmak için o üyenin ülkesinde ikamet şartı bulunduğu takdirde, o üye devlet vatandaşlarının söz konusu sosyal güvenlik dalı yardımlarından yararlandırılmaları ikamet şartına bağlanabilir.
- Yukarıdaki fıkra hükmünün istisna olarak, ikinci maddenin 6. (a) fıkrasında sözü edilen yardımlardan (Sağlık yardımları hastalık ödenekleri, iş kazalarıyla meslek hastalıkları yardımları ve aile yardımları hariç) yararlanabilmek için, ilgilinin ölüm yardımları bahis konusu olduğunda da ölen kimsenin mevzuatına göre yardım talep edilen üye devletin ülkesinde aşağıda yazılı sürelerden daha uzun olmamak üzere tespit edilecek bir süre kadar ikamet etmiş olması şartı konulabilir;
 - a. Analık ve işsizlik yardımları için yardım talep tarihinden hemen önce 6 ay,
 - b. Malüllük yardımları için, yardım talep tarihinden, ölüm yardımları içinde ölüm tarihinden hemen önce aralıksız olarak 5 yıl,
 - c. Yaşlılık yardımları için 18 yaşından sonra 10 yıl,-bu onyılın aralıksız olarak 5 yılının yardım talep tarihinden hemen önce olması istenebilir.
- Geçici rejimler gereğince sağlanan yardımlar için özel hükümler öngörülebilir.
- Yardımlara tekerrürü önlemek için gerekli hükümler, ihtiyaca göre ilgili üyeler arasında özel anlaşmalarla düzenlenir.

MADDE 5

- Bu fıkrada yazılı sosyal güvenlik dallarından biri veya birkaçı için bu sözleşme mükellefiyetlerini kabul eden her üye 4 üncü madde hükümlerine ilaveten gerek kendi vatandaşları gerekse aynı sosyal güvenlik dalı için sözleşme mükellefiyetlerini kabul etmiş olan diğer üye devletler vatandaşlarını yabancı memlekette ikamet etmeleri halinde de, malüllük, yaşlılık, ölüm ve cenaze yardımları ile iş kazası ve meslek hastalığı sebebiyle bağlanan gelirlerin ödenmesini 8 inci madde uyarınca ihtiyaca göre alınacak tedbirler mahfuz olmak kaydıyla temin eder.
- Şu kadar ki, yabancı bir memlekette ikamet halinde ikinci maddenin 6.a) fıkrasında belirtilen mahiyetteki malüllük, yaşlılık ve ölüm yardımlarının ödenmesi ilgili üyelerin 7 inci madde de öngörülen, hakların mahfuz tutulması sistemine katılmaları şartına bağlanabilir.
- Bu madde hükümleri geçici rejimler gereğince sağlanan yardımlar hakkında uygulanamaz.

MADDE 6

Aile yardımları için bu sözleşme mükellefiyetlerini kabul eden her üye 4 üncü madde hükümlerine ilaveten gerek kendi vatandaşları gerekse aynı sosyal güvenlik dalı için sözleşme mükellefiyetlerini kabul etmiş olan diğer üye devletler vatandaşlarının bu üye devletlerinden birinin ülkesinde ikamet eden çocukları dolayısıyla çocuk zamlarının ödenmesini, ilgili üyeler arasında anlaşmak suretiyle tespit edilecek şartlar ve limitler dahilinde temin eder.

MADDE 7

- Bu sözleşmeyi uygulayan üyeler, sözleşme mükellefiyetlerini kabul ettikleri sosyal güvenlik dallarında, kendi mevzuatları gereğince bu sözleşmeyi uygulayan üye devletler vatandaşlarının hak kazandıkları yardımlarla ileride hak kazanacakları yardımları mahfuz tutulmasını sağlayan bir sisteme katılmaya ilgili üyeler arasında 8 inci madde hükümleri uyarınca tesbit olunacak şartlar mahfuz olmak kaydıyla, gayret ederler.
- Bu sistem, başlıca, yardım hakkının doğması, idamesi ve alınması ile yardım tutarının hesaplanmasında sigortalılık, çalışma veya ikamet süreleriyle muadil sürelerin toplanmasını öngörecektir.
- Bu suretle bağlanan malüllük, yaşlılık ve ölüm yardımlarının mali yükü ile ilgili üyeler arasında anlaşma suretiyle tesbit edilecek usullere göre, ya üyeler arasında paylaşılacak veya yardım gören kimse hangi üyenin ülkesinde ikamet ediyorsa o üye tarafından karşılanacaktır.

MADDE 8

Bu sözleşmeyi uygulayan üyeler, 5 ve 7 nci maddeler hükümlerinden doğan mükellefiyetlerini, ya muhacirlerin aylık haklarının mahfuz tutulması hakkındaki 1935 tarihli sözleşmeyi tasdik ederek veya karşılıklı bir anlaşma akdetmek suretiyle o sözleşme hükümlerini kendi aralarında uygulayarak veyahut söz konusu mükellefiyetlerin yerine getirilmesini sağlamak üzere hazırlanacak iki veya çok taraflı diğer herhangi bir vesika vasıtasıyla ifa edebilirler.

MADDE 9

Üyeler aralarında yapacakları özel anlaşmalarla, başka üyelerin hak ve mükellefiyetlerine hanel gelmemek şartıyla ve kazanılmış haklarla ileride kazanılacak hakların, genel olarak, en az bu sözleşmede öngörülen şartlar kadar müsait şartlarla muhafazası temin edilmek kaydıyla bu sözleşme hükümlerinden ayrılabilirler.

MADDE 10

- Bu sözleşme hükümleri mültecilerle vatansızlar hakkında mütakabiliyet şartı aranmaksızın uygulanır.
- 2-Bu sözleşme devlet memurlarını kapsayan özel rejimlerle harpten zarar gören kimseleri kapsayan özel rejimlerle ve sosyal yardım sistemlerine uygulanmaz.
- Bu sözleşme hiçbir üyeyi, Milletlerarası anlaşmalar gereğince kendi milli sosyal güvenlik mevzuatından hariç tutulmuş olan kimseler hakkında sözleşme hükümlerini uygulamaya mecbur tutmaz.

MADDE 11

Bu sözleşmeyi uygulayan üyeler, gerek sözleşme hükümlerinin gerekse milli sosyal güvenlik mevzuatlarının uygulanmasını kolaylaştırmak için gerekli idari yardımları karşılıklı ve ücretsiz olarak yaparlar.

MADDE 12

- Bu sözleşme ilgili üye için herhangi bir sosyal güvenlik dalı bakımından yürürlüğe girdiği tarihten önce o sosyal güvenlik dalından yapılması gereken yardımlar hakkında uygulanmaz.
- Bu sözleşmenin ilgili üye için herhangi bir sosyal güvenlik dalı bakımından yürürlüğe girdiği tarihten önce vuku bulmuş olaylar sebebiyle yürürlük tarihinden sonraki sürelerle ait olmak üzere o sosyal güvenlik dalından yapılması gereken yardımlar hakkında ne şekilde uygulanacağı çok taraflı veya ikili anlaşmalarla, bu anlaşmaların yapılması halinde de ilgili üyenin mevzuatı ile tespit edilir.

MADDE 13

Bu sözleşme mevcut sözleşmelerden herhangi birinin tadili olarak kabul edilemez.

MADDE 14

Bu sözleşmenin tasdik olunduğu Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne bildirilir,o da bunu tescil eder.

MADDE 15

- Bu sözleşme, yalnız sözleşmeyi tasdik ettikleri Genel Müdür tarafından tescil edilmiş olan Milletlerarası Çalışma Teşkilatına üye devletleri bağlar.

- Sözleşme iki üyenin tasdik etmiş olduklarının Genel Müdür tarafından tescil edildiği tarihten itibaren 12 ay sonra yürürlüğe girer.
- Bunu takiben, sözleşme her üye için, sözleşmeyi tasdik ettiğinin tescil edildiği tarihten itibaren 12 ay sonra yürürlüğe girer.

MADDE 16

- Bu sözleşmeyi tasdik etmiş olan her üye sözleşmenin ilk olarak yürürlüğe girdiği tarihten itibaren on yıllık bir sürenin sonunda Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne göndereceği ve Genel Müdür tarafından tescil edilecek bir bildiri ile sözleşmeyi feshedebilir. Fesih tescil edildiği tarihten itibaren bir yıl sonra muteber olur.
- Bu sözleşmeyi tasdik etmiş olan ve bundan bu maddede öngörülen fesih hakkını yukarıdaki fıkrada belirtilen on yıllık sürenin sonundan itibaren bir yıl içinde kullanmayan her üye yeniden on yıllık bir devre için bağlanmış olur ve bundan sonra, sözleşmeyi her on yıllık devrenin sonunda bu maddede yazılı şartlarla, feshedebilir.

MADDE 17

- Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, Teşkilatın üyeleri tarafından kendisine gönderilecek tescil edilen bütün tasdik ve fesih bildirimlerini Milletlerarası Çalışma Teşkilatının bütün üyelerine haber verir.
- Genel Müdür, ikinci tasdik bildirisinin tescil edildiğini teşkilat üyelerine duyururken, sözleşmenin yürürlüğe gireceği tarih üzerine üyelerin dikkatini çeker.

MADDE 18

Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, yukarıdaki maddelere göre tescil edeceği bütün tasdik ve fesih bildirimleri hakkında Birleşmiş Milletler Antlaşmasının 102 inci maddesi gereğince tescil olunmak üzere, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine tam bilgi verir.

MADDE 19

Milletlerarası Çalışma Bürosunun Yönetim Kurulu lüzum göreceği zamanlarda Çalışma Genel Konferansına bu sözleşmenin uygulanması hakkında bir rapor verir ve sözleşmenin tamamının veya bir kısmının değiştirilmesinin konferans gündemine alınmasına lüzum olup olmadığını tetkik eder.

MADDE 20

- Konferansca bu Sözleşmenin tamamını veya bir kısmını değiştiren yeni bir sözleşme kabul edildiği ve yeni sözleşmede aksine bir hüküm bulunmadığı takdirde;
 - a. Yeni sözleşme bir üye tarafından tasdik edilince, mezkur sözleşme yürürlüğe girmiş olmak şartı ile yukarıdaki 16 ncı madde hükümlerine bakılmaksızın bu sözleşme derhal ve bütün hukukiyle feshedilmiş olur.
 - b. Bu sözleşme, yeni sözleşmenin yürürlüğe girdiği tarihten sonra üyelerin tasdikine açık olmaz.

- Bu sözleşme tasdik eden fakat onu değiştiren yeni sözleşmeyi tasdik etmeyen üyeler için bu sözleşme, şekil ve muhteva bakımından, yürürlükte kalır.

MADDE 21

Bu sözleşmenin Fransızca ve İngilizce metinleri aynı derecede muteberdir.